

Avdelningen för arbetsgivarfrågor
Örjan Lutz

Arbetsgivarfrågor i Budgetpropositionen 2017

Lönebildning

Regeringen konstaterar att parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Staten har ett övergripande samhällsekonomiskt ansvar men huvudansvaret för lönebildningen ligger hos parterna på arbetsmarknaden. Parterna tar detta ansvar och det finns därför ingen anledning att ändra ansvarsuppdelningen. Vidare konstateras att den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande, vilket i två decennier bidragit till varaktig reallönetillväxt. Sedan 1995 har den genomsnittliga årliga reallönetillväxten legat på 2,4 procent.

Regeringen konstaterar att löneskillnaderna fortsätter minska mellan kvinnor och män, men att utvecklingen mot jämställdhet går allt för långsamt. Regeringen lyfter fram flera olika åtgärder som t.ex. ett mer jämställt uttag av föräldraledighet, ökade möjligheter för kvinnor att arbeta mer och årliga lönekartläggningar. Se avsnittet ”Jämställdhet”.

Regeringen fattade i februari 2016 ett beslut om statsbidrag för höjda löner till lärare det s.k. Lärarlönelyftet. Se avsnittet ”Läraryrket och lärarutbildning”.

Enligt konjunkturlönestatistiken ökar timlönerna i hela ekonomin med 2,4 procent under 2015. Prognosen för timlöneutvecklingen revideras ned till 2,7 procent för 2016 och till 3,1 procent för 2017. Under perioden 2018–2020 bedöms timlönerna öka med 3,4 procent per år.

I kommunsektorn väntas lönerna öka snabbare än i näringslivet. Detta till följd av en särskild satsning på löner för undersköterskor, regeringens satsning på höjda lärarlöner och ett stort rekryteringsbehov i många verksamheter. Enligt konjunkturlönestatistiken ökar timlönerna för sektorn med 2,7 procent under 2015. Prognosen för timlöneutvecklingen ligger på 3,1 procent för 2016 och 3,3 procent för 2017.

Frågor om lönebildning besvaras av Lena Schaller tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Arbetsmarknad och arbetsliv

Regeringens arbetsmarknadspolitik

Arbete med stöd i form av arbetsmarknadspolitiska insatser innebär att arbetsgivaren får kompensation i form av ekonomiskt stöd för att anställa personer som har svårt att

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

få arbete. I höstens budgetproposition lyfter regeringen speciellt fram följande stödåtgärder:

Kompetenslyft äldreomsorg och hälso- och sjukvård samt extratjänster

Regeringen föreslår ett kompetenslyft för tidsbegränsat anställda arbetstagare inom äldreomsorg samt hälso- och sjukvård. Regeringen föreslår även att insatsen extratjänster förändras.

Kompetenslyftet omfattar totalt 10 000 utbildningsplatser under perioden 2017–2020. Platserna avser studier på 50 procent och arbete på 50 procent. Finansieringen gäller kostnaden för utbildningsplatserna. Utbildningssatsningen riktar sig till personer som i dag är tidsbegränsat anställda inom äldreomsorg och hälso- och sjukvård och som genom utbildning kan bli undersköterska.

Vad gäller extratjänster ökar regeringen stödets omfattning och subvention kan lämnas för 100 procent av en heltidsanställning i stället för dagens 75 procent av en heltid. Regeringen vill även höja handledarstödet under de första tre månaderna. Regeringen avser också att vidga målgruppen för extratjänsterna så att de även blir tillgängliga för nyanlända. Regeringen anser även att nuvarande reglering av extratjänster och traineejobb till viss del har varit begränsande och ska därför se över regleringen vad gäller såväl extratjänster som traineejobb i syfte att bredda möjligheterna att använda dessa inom fler områden i enlighet med EU:s statsstödsregler.

Regeringen menar att de med dessa förändringar utgår från att berörda arbetsmarknadsparter kommer att spela en aktiv roll i framväxten av extratjänster och därmed till att minska arbetslösheten för personer som står långt från arbetsmarknaden.

SKL och Kommunal har träffat en överenskommelse om extratjänster. Läs mer om överenskommelsen här: <http://skl.se/tjanster/press/nyheter/nyhetsarkiv2016/kompetenslyftskaunderlattarekrytering.9957.html> . Se även Cirkulär 16:49.

Vidgad målgrupp för traineejobb och yrkesintroduktionsanställningar

Regeringen har vidgat målgruppen för traineejobb och yrkesintroduktionsanställningar, (SKLs avtal för yrkesintroduktionsanställningar, BUI, Bestämmelser för arbetstagare i utbildning- och introduktionsanställning och BAL, Bestämmelser för arbetstagare i arbetslivsintroduktionsanställning) under våren så att även nyanlända och långtidsarbetslösa ska kunna ta del av dessa insatser.

Lönebidragsersättning

Regeringen höjer taket för den lön som lönebidragsersättningen kan beräknas på från 16 700 kr till 17 100 kr från och med 2017. På så sätt kan arbetsgivare få en högre

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

kompensation om de anställer personer med nedsatt arbetsförmåga, vilket innebär förbättrade förutsättningar för arbetsgivare att anställa och tillvarata kompetensen hos personer med funktionsnedsättning.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Phia Moberg, tfn 08-452 76 28, Katrina Storm Åsell tfn 08-452 75 95 eller Christin N Granberg tfn 08-452 76 30, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Socialförsäkring

Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Mål för utgiftsområdet

Regeringens mål för utgiftsområdet är att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå.

Sjukfrånvarons utveckling

Sammansättningen av antalet utbetalade dagar med sjuk- och rehabiliteringspenning respektive sjuk- och aktivitetsersättning har förändrats. Antalet personer som har sjukersättning har minskat. Det beror på minskat nybeviljande av sjukersättning och att antal personer som övergår från sjukersättning till ålderspension har ökat.

Ökningstakten för sjukpenningtalet har avtagit, vilket anses bero på att ökningstakten i både inflöde och varaktighet av sjukfall har minskat. Sjukskrivning till följd av psykisk ohälsa fortsätter dock att öka och är idag den vanligaste sjukskrivningsorsaken för såväl kvinnor som män. Risken att drabbas av psykisk ohälsa när man arbetar inom så kallade kontaktyrken är högre än den genomsnittliga risken att drabbas av psykisk ohälsa. Risken är lika stor för kvinnor och män inom kontaktyrken, men fler kvinnor arbetar inom dessa yrken och därför är fler kvinnor sjukskrivna för psykisk ohälsa.

SKL tecknade i augusti 2016 tillsammans med de fackliga organisationerna inom kommun- och landstingssektorn en avsiktsförklaring ”Åtgärder för friskare arbetsplatser i kommuner och landsting” i syfte att gemensamt utveckla och genomföra åtgärder för att säkerställa ett förebyggande arbetsmiljöarbete och, i förlängningen, ett friskt arbetsliv med mål att nå en låg och stabil sjukfrånvaro.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Tina Eriksson tfn 08-452 77 27, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016****Ekonomisk trygghet vid ålderdom**

Pensionsgruppens initiativ att se över åldersgränserna i pensionssystem och socialförsäkring i syfte att få till stånd ett längre arbetsliv är viktigt. Arbete är grunden för välbefinnande och en garant för att kunna upprätthålla välfärden. Givet att vi lever längre och är friskare behöver arbetslivet förlängas.

SKL har därför i en avsiktsförklaring, tillsammans med flertalet parter på arbetsmarknaden, ställt sig bakom att bland annat höja åldersgränser i pensionssystemet och att åldersgränsen i LAS flyttas från 67 år till 69 (överlämnad den 19 september 2016).

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Ossian Wennström tfn 08-452 79 17, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Arbetsmiljö**Arbetsmiljöverket**

Regeringen förstärker Arbetsmiljöverkets anslag med 25 miljoner kronor 2017. Satsningen innebär att Arbetsmiljöverket kan anställa flera inspektörer. Myndigheten föreslås få 739 miljoner 2017.

Arbetslivspolitik

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). Regeringen avsätter 3 miljoner kronor för att sammanställa kunskap om arbetsmiljöns betydelse för uppkomst av sjukdomar.

Företagshälsovård

Regeringen hänvisar till förra årets budgetförslag där det aviserades att 10 miljoner kronor årligen skulle avsättas som stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Frågor om Arbetsmiljö besvaras av Ned Carter tfn 08-452 76 23 och Gunnar Sundqvist tfn 08-452 71 08, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Integration i arbetslivet

Migrationsverket bedömer att färre personer kommer att söka asyl i Sverige de kommande åren än 2015, men antalet är fortfarande högre än genomsnittet för 2000–2014. Det leder bland annat till ökade rekryteringsbehov i kommunsektorn, som redan i dag upplever svårigheter att rekrytera till vissa verksamheter.

Den genomsnittliga utbildningsnivån bland deltagarna i etableringsuppdraget har ökat över tid. Andelen personer med eftergymnasial utbildning två år eller längre har ökat från 19 procent under 2013 till 24 procent under 2014 och 2015. Andelen med endast

BILAGA till EkonomiNytt 13/2016

förgymnasial utbildning har under samma period minskat från 57 procent under 2013 och 51 procent under 2014 till 49 procent under 2015. Ökningen i utbildningsnivå gäller både kvinnor och män, men kvinnorna har fortfarande i genomsnitt en lägre utbildningsnivå än männen. 71 procent av dem som hade en etableringsplan under 2015 var under 40 år.

Antalet deltagare i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag väntas öka kraftigt de kommande åren och regeringen föreslår därför att myndigheten ges ytterligare resurser för att möta denna utveckling. Samtidigt som antalet deltagare ökar behöver resultaten i etableringsuppdraget förbättras. I dag är andelen som har ett arbete eller deltar i reguljär utbildning efter avslutad etableringsplan knappt en tredjedel. Regeringen aviserar därför att de tänker återkomma med förslag för att förenkla och effektivisera etableringsuppdraget.

Regeringen ser också att det krävs insatser för att öka arbetsgivarnas benägenhet att anställa nyanlända. Subventionerade anställningar kan ge nyanlända förbättrade jobbchanser och viktig arbetslivserfarenhet. Regeringen pekar på att många arbetsgivare upplever de olika formerna av anställningsstöd som komplicerade, vilket riskerar att leda till att arbetsgivare väljer bort möjligheten att anställa med stöd. Ett arbete bedrivs därför i Regeringskansliet för att förenkla och göra anställningsstöden mer effektiva och träffsäkra.

Tidiga insatser för asylsökande

Länsstyrelserna får ansvaret för att för att samordna och organisera tidiga etableringsinsatser till asylsökande från 2017. Tidigare har ansvaret för organiserad sysselsättning varit Migrationsverkets. Med anledning av länsstyrelsernas nya uppdrag förstärks även deras förvaltningsanslag med 72 miljoner kronor per år från 2017. Migrationsverkets förvaltningsanslag minskar med motsvarande belopp.

Ytterligare medel tillförs även till studieförbunden och folkhögskolor via Folkbildningsrådet för språkinsatser till asylsökande med 135 miljoner kronor 2017, 120 miljoner 2018, 106 miljoner 2019 och 41 miljoner 2020.

Arbetsförmedlingen tillförs 90 miljoner och 55 miljoner från 2018 för att satsningen på kompetenskartläggning av asylsökande ska fortsätta.

Ökad samverkan för nyanländas etablering

Delegationen för unga till arbete (Dua) har till uppgift att främja en konstruktiv och flexibel samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner för att minska ungdomsarbetslösheten. Delegationen har bedrivit ett arbete med lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner som verktyg för samverkan. För att dessa erfarenheter ska kunna tas tillvara för att också stärka genomslaget av arbetsmarknadspolitiska insatser på lokal nivå som rör nyanlända ges delegationen ett utökat

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

uppdrag att främja samverkan mellan berörda aktörer som har betydelse för nyanländas, företrädesvis nyanlända ungdomars, möjlighet att etablera sig i arbetslivet. Därutöver föreslås att 30 miljoner per år 2017 och 2018 avsätts för främjandeinsatser liknande de medel som idag finns för samverkan kring unga.

Utökade medel för snabbspår

Under 2015 och 2016 har Arbetsförmedlingen samordnat de snabbspår som arbetsmarknadens parter i samarbete med myndigheten har initierat. Snabbspåren riktar sig till nyanlända som har erfarenhet eller utbildning inom ett bristyrke där arbetsmarknadens parter har kommit överens om ett snabbspår. I dag finns 14 snabbspår. Inför 2016 tillfördes Arbetsförmedlingen 10 miljoner för särskilda främjande- och utvecklingsinsatser som syftar till att påskynda nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår att ytterligare 25 miljoner per år 2017–2020 avsätts för detta ändamål. Därmed uppgår resurserna för detta till 35 miljoner kronor per år 2017–2019 och 25 miljoner 2020.

Satsningar på lärlingsvux

Genom satsningar på lärlingsvux vill regeringen underlätta för att kombinera språkstudier på lägre nivåer med till exempel kompletterande yrkesutbildning och praktik. För 2017 avsätts medel för 2 600 platser med möjlighet till studiemedel. Regeringen avser att reservera delar av satsningen för elever inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk. Satsningen uppgår till 243 miljoner för platser.

Tekniksprånget förlängs och Jobbsprånget utvecklas

Regeringen avsätter 11 miljoner kronor per år 2018 och 2019 för att förlänga Tekniksprånget, en satsning på praktik för att bredda intresset för ingenjörsutbildning på högskolan, ytterligare två år. Förslaget möjliggör även utvecklingen av pilotverksamheten Jobbsprånget, vilket är en insats med praktik för nyanlända akademiker som syftar till att underlätta deras etablering på den svenska arbetsmarknaden.

Frågor om Integration i arbetslivet besvaras av Anders Barane tfn 08-452 74 38, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Jämställdhet**Diskriminering**

Under 2016 har regeringen föreslagit ändringar i diskrimineringslagen som innebär att arbetet med aktiva åtgärder inom arbetslivet och utbildningsområdet ska utvidgas till att omfatta samma diskrimineringsgrunder som diskrimineringsförbudet (prop.

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

2015/16:135). I propositionen föreslås även att det nuvarande kravet på en lönekartläggning för jämställda löner kvarstår och att en sådan kartläggning ska genomföras årligen i stället för vart tredje år.

När det gäller formerna för dokumentation av arbetet ersätts dagens krav på särskilda planer med ett krav på skriftlig dokumentation. Kravet på skriftlig dokumentation vid lönekartläggningen ska omfatta företag med minst 10 arbetstagare i stället för dagens 25. I propositionen lämnas också förslag på ett förtydligt ansvar för arbetsgivare att främja en jämn könsfördelning på ledande positioner. Förslagen träder i kraft den 1 januari 2017.

Översyn av föräldraförsäkringen

Regeringen har i februari 2016 tillsatt en utredning (dir. 2016:10) för att göra en översyn av reglerna för föräldraledighet och föräldraförsäkring. Syftet är att identifiera problem och föreslå åtgärder för att föräldraförsäkringen i högre grad än i dag ska bidra till jämställdhet på arbetsmarknaden, ett jämställt föräldraskap och även fortsatt bidra till goda uppväxtvillkor för barn. Regeringen införde 2016 en tredje reserverad månad i föräldraförsäkringen för vardera föräldern i syfte att bl.a. förbättra jämställdheten på arbetsmarknaden. Det kommunala vårdnadsbidraget avskaffades den 1 januari 2016.

Ny jämställdhetsmyndighet

Regeringen avser att inrätta en jämställdhetsmyndighet. Myndigheten ska bidra till ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken. Jämställdhetspolitikens fortsatta inriktning planeras att redovisas i en skrivelse till riksdagen hösten 2016.

Jämställdhetsintegrering på regional och lokal nivå

Länsstyrelserna ger ett betydelsefullt stöd till de regionala aktörernas arbete med jämställdhet. Regeringen anser att det är viktigt att det ambitiösa arbete som bedrivs utifrån de regionala strategierna för jämställdhetsintegrering fortsätter. Vidare stödjer regeringen under perioden 2015–2018 Sveriges Kommuner och Landstings projekt Kunskapsspridning genom modellkommuner och därmed också arbetet för att sprida goda exempel på jämställdhetsarbete i kommuner (S2015/01255/JÄM).

Ekonomisk jämställdhet – Jämställdhet på arbetsmarknaden

Arbete och utbildning är grunden för kvinnors och mäns möjligheter att utvecklas och försörja sig. Trots ett mångårigt arbete för att stärka förutsättningarna för jämställdhet råder det fortfarande olika förutsättningar för kvinnor och män för att komma ut, stanna kvar och utvecklas i arbetslivet och som företagare samt att förena arbete och familj. Regeringen avser att genomlysna betydelsen av skattesystemets utveckling ur ett jämställdhetsperspektiv. Arbetet ska vara avslutat senast 2018.

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

Frågor om Jämställdhet besvaras av Charlotta Undén tfn 08-452 71 62, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Utbildnings- och lärarfrågor

Regeringen genomför i enlighet med förra årets budgetproposition ett kunskapslyft för livslångt lärande och högre sysselsättning. Kunskapslyftet omfattar under 2016 cirka 44 000 statligt finansierade utbildningsplatser inom yrkesvux, Komvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt universitet och högskolor och föreslås byggas ut till drygt 68 000 platser fram t.o.m. 2019.

Utöver detta tillkommer även inom ramen för regeringens jobsatsning utbildning för personer inom vissa arbetsmarknadsreformer, bl.a. traineejobb och andra insatser inom arbetsmarknadspolitiken.

För att klara kompetensförsörjningen avser regeringen att bjuda in parter och branscher till samtal kring hur de satsningar som är gjorda inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken kan utvecklas för att klara de framtida utmaningarna.

Gymnasieskola och yrkesutbildning**En utbyggd och regionaliserad yrkesutbildning för vuxna**

Regeringen vill fortsätta att öka satsningarna på permanenta utbildningsplatser inom yrkesvux och lärlingsutbildning för vuxna (lärlingsvux). Regeringen föreslår därför en utbyggnad av yrkesvux till totalt motsvarande cirka 27 750 platser 2019 och en utbyggnad av lärlingsvux till cirka 3 150 platser 2019. För 2017 tillförs yrkesvux och lärlingsvux sammanlagt 519 miljoner kronor.

Regeringen avser även att reservera delar av satsningarna på yrkesvux och lärlingsvux för elever inom svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom Komvux och särskild utbildning för vuxna (särsvux) på grundläggande nivå.

För att yrkesvux ska kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner anser regeringen att det är lämpligt att utbildningarna både planeras och genomförs på regional nivå, av flera kommuner i samverkan. Regeringen avser därför att utveckla formerna för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna.

Regeringen avser också att som villkor för att ta del av det utbyggda yrkesvux ställa krav på att ansökande kommuner själva finansierar minst motsvarande antal utbildningsplatser.

För att ytterligare utveckla yrkesutbildningen för vuxna på gymnasial nivå avser regeringen att ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka hur yrkesutbildningen för

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

vuxna, med särskilt fokus på nyanländas etablering, kan reformeras, t.ex. genom införandet av yrkesskolor.

En stärkt yrkeshögskola

Inom ramen för regeringens satsning på ett utvidgat kunskapslyft fortsätter utbyggnaden av yrkeshögskolan såsom tidigare aviserats om motsvarande omkring 6 000 platser permanent fr.o.m. 2017. Regeringen har vidare i propositionen En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap (prop. 2015/16:198) sagt att ett beslut om att en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan i regel bör omfatta fler än två utbildningsomgångar, till skillnad från hur det varit tidigare. Denna nya inriktning betyder att utbildningsanordnare mer långsiktigt kan arbeta med kvaliteten och våga satsa på investeringstunga utbildningar.

Examensgraden i yrkeshögskolan är lägre för utrikes födda än för inrikes födda. Regeringen avser därför att ge myndigheten i uppdrag att kartlägga omfattningen av denna undervisning och föreslå åtgärder inom ramen för insatsen som kan bidra till att examensgraden för utrikes födda kvinnor och män ökar.

Gymnasieskolans yrkesprogram

Regeringen har tillsammans med LO och Svenskt Näringsliv utnämnt 2016 till Yrkesutbildningens år. Regeringen anser att satsningen har inneburit en viktig grund för att stärka yrkesutbildningarnas kvalitet och attraktivitet och bedömer därför att det arbetet ska fortsätta kommande år.

Regeringen har sedan tidigare inlett ett arbete med att främja att det i fler branscher utvecklas former för samverkan mellan skola och arbetsliv, bl.a. genom införandet av statsbidrag för utveckling av regionala stödfunktioner, t.ex. för s.k. yrkescollege. Regeringen kommer att fortsätta arbetet och bedömer att satsningen ska förstärkas.

I november 2015 lämnade Yrkesprogramsutredningen sitt betänkande Välja yrke (SOU 2015:97). Utredningen föreslår ett antal insatser som ska stärka yrkesutbildningen i Sverige. Förslagen har remitterats och regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag när det gäller dessa frågor.

Frågor om Gymnasieskola och yrkesutbildning besvaras av Katarina Storm Åsell tfn 08-452 75 95, avdelningen för arbetsgivarfrågor.

Högre utbildning och universitetsforskning**Högre ersättning**

Regeringen avser att ge några statliga lärosäten möjligheter till högre ersättning för vissa ämnen som de har särskilt ansvar för. Dessa omfattar bl.a. språk för vilka behovet av kompetens har ökat i takt med att migrationen har förändrats.

**BILAGA till EkonomiNytt
13/2016**

Bedömning av utländsk utbildning

Universitets- och högskolerådet har fått i uppdrag att vidareutveckla bedömningen av utländsk utbildning, bl.a. för att också personer som har bristande dokumentation över sin eftergymnasiala utbildning ska kunna få utbildningen bedömd, vilket inte är möjligt i dag. Mot bakgrund av de beskrivna satsningarna anser regeringen att myndigheten bör tillföras ytterligare medel och anslaget föreslås därför öka med 15 miljoner kronor 2017 och beräknas öka med ytterligare 21 miljoner 2018.

Frågor om Högre utbildning och universitetsforskning besvaras av Ulrika Wallén tfn 08-452 75 09, avdelningen för arbetsgivarfrågor.